

Erilaiset oppijat -valtakunnallinen teematyöryhmätapaaminen

9.11.2009 klo 10.00-14.00

Lahden ammattikorkeakoulu, Innovaatiokeskus, Kokoushuone Mylly

Osallistujat:

Maarit Vainio	Eduvuxen/Yrkesakademin
Tapani Leino	Amiedu
Airi Valkama	Finder
Maarit Rahkola	Innofocus
Tiina Parviainen	Innofocus
Kaija Kröger	Jyväskylän aikuisopisto
Eeva-Liisa Metsäluoto	AIVO, PKKY
Ulla Ojalampi	PIRKO
Elise Hatara	TAKK
Hilppa Visa	Urabaari, Amiedu
Maarit Laitinen	Lahden kaupunki, Työvoiman palvelukeskus LYHTY
Pirjo Savolainen	Opin ovi, Hämeen TE-keskus
Marja Jäntti	Bovallius-ammattiopisto
Leena Selkivuori	Jamk/AOKK
Kaija Peuna	Jamk/AOKK
Hanna Talvitie	Sedu, Aikuiskoulutus/Opin ovi Etelä-Pohjanmaa
Suvi Lehto-Lavikainen	Koulutuskeskus Salpaus/Aity
Seija Vanhatalo	Koulutuskeskus Salpaus
Marjut Villanen	Päijät-Hämeen Opin ovi (sihteeri)
Pirjo Malin	Päijät-Hämeen Opin ovi (pj.)

Kokouksen avaus

pj. Pirjo Malin avasi kokouksen klo 10.10
toivotti tervetulleeksi toiseen tapaamiseen

Teematyöryhmän tavoite: työstää ”valtakunnallinen aikuisohjauksen erityisen tuen suunnitelma” – tavoite on haastava, mutta mukana ammattilaisia, joilla on kokemuksellinen tuntuma käytäntöihin. Mukaan voidaan kutsua tarvittaessa muitakin asiantuntijoita. Pääasia määritellä mitä erityinen tuki on aikuiskoulutuksen kentässä, kenelle sitä tarjotaan ja miten palvelujärjestelyt saadaan asiakas- ja käyttäjälähtöisiksi ja tasapuolisesti kaikkien tarvitsijoiden saataville. Päivän tavoitteena määritellä keskeisiä käsitteitä ja etsiä yhteistä ymmärrystä, nostaa esiin kriittisiä pisteitä sekä nykytilan analysointi + tarkastelu

Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Pirjo M. esitteli muistion, hyväksyttiin

Ajankohtaiset kuulumiset: Esittäytymiskierros

Leena Selkivuori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, ammatillinen opettajakorkeakoulu

- Isoja haasteita työryhmälle asetettiin edellisessä kokouksessa.
- Mikä on aikajana työskentelylle? Ryhmän tehtävänä määritellä myös aikataulutus
- Mitä on aikuisohjauksen erityinen tuki Suomessa? – aikuiskoulutuksen erityisen tuen tilaraportteja ei ole juurikaan olemassa, joitain selvityksiä on tehty aiheen kartoittamiseksi - > tarve olisi, kun lähdetään miettimään strategiaa, etsimään heikkoja signaaleja - nuorisopuolen toimintoja ei voida sellaisenaan kääntää aikuispuolelle

- Ei ole olemassa tilastoja aikuiskoulutuksen erityisryhmistä: henkilökohtaistaminen kaikille, ei tule välttämättä näkyviin -> tarvitaanko tilastoja? Toisaalta tunnusluvut ovat hyviä perusteltaessa tuen tarvetta
- nyt on lähdetty keskustelemaan aiheesta yksittäisten hankkeiden kautta, näistä saatavista tuloksista on hyötyä, haasteena kuitenkin hankkeiden "monistaminen" ja "jalkauttaminen" käytäntöön muilla alueilla ja muissa yhteyksissä
- Opin ovi – hankeperheessä Erityinen tuki on "alistettu" ohjauksen alle – tästäkin aiheesta voitaisiin käydä keskustelua

Ajatuksia ja ihmetyksiä aikuiskoulutuksen erityisestä tuesta:

- kalvot liitteenä
- Rahoitusjärjestelyt: keskustelua tuesta ja siihen kohdistetusta rahoituksesta -> epätasa-arvoista valtakunnan tasolla, toisilla alueilla tukea on saatavilla, toisilla alueilla ei ole
- Käsitteellinen ja toiminnallinen tieto + hiljainen tieto: nykyinen käsiteviidakko, määriteltäessä on samalla oltava varovainen, ettei nuorisopuolen toimintoja/ käsitteitä siirretä sellaisenaan aikuispuolelle, jolleivät ne sovi sinne -> myös rahoituksen ja tuen saamiseksi tärkeää käsitteiden, toimintalogiikan ja rakenteiden määrittely + kuvaaminen
- Kehittämisen suunta:
 - instituutionäkökulma -> kehittämisen painopiste toivottavasti muussa kuin instituutionäkökulmassa
 - käyttäjänäkökulma
 - verkostonäkökulma -> todennäköisesti/ toivottavasti mennään tähän suuntaan, koska toiminnan tarpeiden kenttä on laaja
- Aikuisten erityisen tuen tarpeen määrittelyn vaikeus: nyt sovelletaan nuorisopuolen 12-luokkaista määrittelyä, joka ei välttämättä sovellu sellaisenaan aikuisten oppimisvaikeuksien määrittelyyn. Työvoimakoulutuksissa tässä ollaan joustavampia kuin muussa aikuiskoulutuksessa. Ei selkeitä vastauksia, mutta niitä on syytä miettiä.
- Erityiskasvatuksen toiminnan suunnittelua ja toteutusta ohjaavat paradigmat:
 - lähteä kehittämään integraation suuntaan
- Mahdollisuus hyvään oppimiseen ja opiskeluun kaikille -> Edellyttää kannanottoa mm. seuraaviin kysymyksiin:
 - Minkälainen on erityisen tuen ja erityisopetuksen asema ja tavoitteet ja siihen liittyvä työnjako osana aikuiskoulutuksen toimintakulttuuria?
 - Millaiset ovat erityisen tuen määritykset ja käsitteet aikuiskoulutuksessa?
 - Millaisia ovat erityisen tuen hyvät käytännöt ja kehittämistarpeet aikuiskoulutuksessa?
 - Kuinka aikuisopiskelijan erityinen tuki oppimiseen ja opiskeluun toteutuu käytännössä opinpolun eri vaiheissa?
 - **Mitä ovat opiskelijoiden arviot ja kokemukset erityisestä tuesta ja sen riittävydestä opinpolulla?**
 - Moniammatillinen yhteistyö – millaisia malleja on olemassa siihen? -> verkostotyö, työskentelymallina sovittua + jämääkää, pedagoginen tapa toimia
- Työelämään valmentamisen osuus omana haasteenaan aikuiskoulutuksen piirissä

- Koordinoijaa tarvitaan, vaikka sitä ei organisaatiossa välttämättä nähdä tarpeelliseksi – tämä myös valtakunnallisesti, myös edustajat tärkeitä ottaa mukaan suunnitteluun ja kehittämiseen

Yleistä keskustelua käsitteistä:

- ammatillisen aikuiskoulutuksen puolella (Salpaus) – ei erityistä käsitteistöä, **osa henkilökohtaistamista**
- **tuotteistaminen**: oppimisen tukipalvelut –tuote: ammatillinen ohjaus -> ammatillisten kouluttajien lisäksi erityispedagoginen näkemys mukaan
- **näkökulma – aikuisuus!** – tulisi tehdä näkyväksi, että saadaan rahoitusta, kulttuurimuutos oppilaitoksen toimintakentässä
- **Jokeri –näkökulma (jokainen on erilainen)**: ei nosteta erilaisuutta leimaksi, kuitenkin jotenkin saatava näkyväksi (ks. edellinen)
- **Hakeutumisvaihe**: miten hakeutumisvaihe ymmärretään?, mitä on hakeutuminen (Aik.koul. lain ja henkilökohtaistamismääräyksen käsite)?? -> prosessinäkökulma. Hakeutumisvaiheen näkeminen verkoston toimintana -> eri toimijat mukana, millaiselle polulle lähdetään, joustavuus -> osataan hakea eri verkostotoimijoiden tukea. Asiakkaan vaihe omassa prosessissaan.
- **Hakeva toiminta**: toimijoiden näkökulma, liittyy asiakkaan hakeutumisvaiheeseen (tietoa, neuvontaa, ohjausta, kannustusta, motivointia)
- **Verkostoyhteistyössä**: puhutaanko liikaa oppilaitoskäsitteillä?? Eri toimijat käyttävät omia käsitteitään, tuo omat haasteensa verkostotyöhön -> asiakkaan näkökulman huomioiminen
- **Aikuisopiskelija** -> kuka mielletään opiskelijaksi- missä vaiheessa kansalainen/asiakas mieltää itsensä opiskelijaksi? Mielletäänkö esim. Lyhdyn asiakas aikuisopiskelijaksi? -> määritelmä hakeutumisvaiheesta, hakevasta toiminnasta.
- **Mitkä nuorisopuolen käsitteistä ja toimintatavoista eivät sellaisenaan sovellu aikuispuolelle, milloin on tarkoituksen mukaista?**
- **HOJKS (Ammatillisen aik. koulutuksen lainsäädäntö ei tunne >> on henkilökohtaistamista)**
- Erilaisia oppaita, tietoa, selvityksiä: osallistujat ilmoittavat tietämänsä oppaat, linkit marjut.villanen@lamk.fi
- Pirjo Savolainen kokoaa tietoa TE -keskusten rahoituksesta ja julkaisuista
- Kuntoutus –näkökulma: olisiko hyvä ottaa mukaan/ kutsua asiantuntijaksi johonkin työryhmän kokoukseen esim. KELAn ja/tai vakuutusyhtiön edustaja
- Opiskelijanäkökulman huomioiminen
- Työelämänäkökulman huomioiminen
- Pienryhmätyöskentely: Tarkastellaan kriittisiä pisteitä asiakas- ja verkostonäkökulmasta – miten saadaan luotua yhteinen järjestelmä/ toimintatapa, että saadaan myös erityistä tukea tarvitsevat mukaan oppimiseen, pysymään mukana ja saavuttamaan tavoitteensa, myös työelämän näkökulma mukaan
 - Kriittisiä pisteitä asiakkaan polulla!
 - ryhmä 1: terminologia – käyttäjälähtöiseksi, "lautasmalli" = jokaisessa yksikössä peruspalvelut erityisen tuen osaamisesta asiakkaan ohjaamiseen tai edelleen ohjaamiseen oikean toimijan/ organisaation luo (alueellinen verkosto, palvelupolku asiakkaalle), käsitteistä kiinnostavia ja ei-leimaavia
 - ryhmä 2: motivoiminen, motivoituminen -> kuka tunnistaa, kuka huomaa, motivoi? Verkostonäkökulmasta tiedonsiirto ongelmallinen, ei palvele asiakasta, mikäli asiakas ei halua tietoa siirrettävän, kuka ottaa vastuun -> päävastuunottajan määrittäminen, jos verkosto ei toimiva -> asiakas putoaa, ei kenenkään asiakas, kieli -> kuka ymmärtää termit,

- ryhmä 4: motivoituminen, miksi ”kouluun” lähteminen vaikeaa? -> taustat vaikuttavat negatiivisesti, Kuka? Mitä? Miksi? -> vertaistuki, matalan kynnyksen paikkoja esim. järjestöjen tarjoamat tilaisuudet, koulutuksen pitäisi muuttua, ei nykymuotoisena palvele kaikkia, voisiko koulu/ koulutus muuttua? = hakeutumisvaihe, opintojen aikainen tuki: tunnistaminen, tunnustaminen (itse ilmoittaa), saako tukea silloin, kun tarvitsee ja sellaista kuin tarvitsee, uudet kriittiset pisteet valmistumisen jälkeen...
 - Millaista aikuiskoulutus on? –koulutuspelko -> tietoa enemmän levitettyä siitä, mitä aikuiskoulutus nykyisin on TIEDOTUS, TIEDOTUS valtakunnan tasolla -> välineitä motivointiin
- Seuraava kokoontuminen sovittiin 20.1.2010 klo 10-14, Lahdessa. Tarkempi paikka ilmoitetaan kutsussa. Jatketaan nykytilanteen ja kehittämishaasteiden konkretisointia sekä toimenpide-ehdotusten työstämistä.
 - Muistio ja materiaalit löytyvät sekä valtakunnallisen Opin oven että Päijät-Hämeen opin oven sivuilta: www.opinovi.fi ja www.lamk.fi/opinovi